

Finlandia-palkintotilaisuus 30.11.2022

Kaunokirjallisuuden valitsija Mari Leppäsen puhe

Kuusi Finlandia-ehdokaskirjaa veivät matkalle, jota en ollut osannut suunnitella.

Oli unohtumatonta viettää elämäni hiljaisiin viikko kirjojen kanssa mökillä Pohjois-Savossa. Koko viikon aikana ei tuullut. Ensimmäistä kertaa elämässäni sain seurata, miten järven selkä jäätyy. Vähitellen maailma jakautui kahtia, jäänaliseen ja jäänyliseen maailmaan. Aina ei ollut selvää, kummassa mieli vaelsi.

Hämärä tuli kolmen aikaan. Valon kajon saattoi erottaa kaukana, mutta pimeä oli pimeää – erilaista kuin se pimeä, johon olen tottunut.

Kiristyvän kylmyyden aisti sisälle asti. Takkatuli lämmitti, mutta voimakkaampana tunsin sisälläni toisen lämmön. Lukemani sanat tuntuivat kaikkialla kehossani. Ne veivät minut tienoille, joita en ennestään tuntenut, joita en olisi osannut kuvitella.

Helpolla nuo kuusi kirjaa eivät päästäneet. Vastassa oli tummia sävyjä: ihminen etsi itseään ja yhteyttä, ihmiset vakoilivat toisiaan, koneet vakoilivat ihmistä, virtuaalilaseilla näki ajan rajojen yli, oli kohtuuton määrä keskenmenoja ja vainajaisia, opettajan ja oppilaiden väkivaltaa, kaupungin tuhoa, maailman loppua ja muuta sellaista.

Välillä kaiken keskellä nauratti – onneksi – mutta enimmäkseen ei.

Jokainen kirjoista jätti vahvan jäljen. Ne limittyivät toisiinsa, sekoittuivat ja elivät yhdessä. Voin suositella samaa kokemusta ja matkaa jokaiselle. Sen jälkeen kaikki ei ole ihan niin kuin ennen.

***

Onko kirjallisuuden tehtävä kirjoittaa niistä, joilla on asiat aika hyvin. Niistä, joilla on toivo, yksi palkintoehdokkaana olevista kirjoista kysyy – ja jatkaa ihmetellen, miksi melkein kaikki, joita on kaltoinkohdeltu polttavat kirjeensä ja pääsevät yli ja antavat anteeksi ja unohtavat. Ja muilla on helpompaa, kun mitään ei tarvitse muuttaa, eikä mistään tarvitse kantaa vastuuta; miten ymmärtäväisyys, luottamus ja anteeksianto ovat erinomaisen hienoja asioita, mutta miksi niitä edellytetään aina niiltä, joilla on vähiten valtaa?

Vuoden 2022 kaunokirjallisuuden Finlandia-palkinnon voittaa kirja, joka osoittaa vaikuttavasti, että *loppuratkaisun ja lopullisen ratkaisun välillä on vain muutaman kirjaimen ero*; kirja, jossa lukija saa kulkea vierellä, kuunnella ja ymmärtää; kirja, joka vie rakennuksiin ja niiden raunioille, kaduille ja kellareihin, syvälle historian ja taiteen maailmoihin; kirja, joka kysyy, *miksi lapseen kohdistuva väärä ei ole kenestäkään mitään*, ja muistuttaa, miten kaikki olisi toisin, *jos olisi edes kerran joku, joka vaan kuuntelisi ja uskoisi*.

Voittajateos on kertomus *hiljaisesta viikosta, yksinäisyydestä*, halusta olla *oikea ihminen ja elossa*. Se on tarina lapsesta, joka on elossa.

Kun kirjan viimeisen sivun kääntää, sen viesti on kirkas, vahva ja vastaansanomaton: suojelkaa lapsia!

Kaunokirjallisuuden Finlandia-palkinnon voittaa Iida Rauma kirjallaan Hävitys - tapauskertomus.

Lämpimät onnittelut!